

האם יתכן כי ישראל היא 'מקום מגוריו הרגיל' של ילד שמעולם לא היה בה קודם לכן? עו"ד איתן ליפסקר

המונח 'מקום מגורים רגיל' הנו נדבך בסיסי וחשוב ביותר במקרים בהם נדונה סוגיית חטיפת ילדים והעברתם מארץ לארץ בניגוד לדעתו של אחד ההורים. למעשה, בדרך כלל נדרשת הכרעה מוקדמת בשאלה מהו אותו 'מקום מגורים רגיל' של הילד הנדון, בכדי להכריע בשאלה האם בוצעה חטיפה אם לאו.

מטבע הדברים ובהתאם לפסיקה, ברוב המקרים ובפרט כאשר מדובר בילדים בני מספר שנים, המונח 'מקום המגורים הרגיל' משקף שילוב של המקום בו חיים הילדים ובו הם מעורים, ביחד עם כוונת ההורים ביחס לחיים במקום זה.

ואולם קיימים מצבי קיצון העשויים להעלות שאלות מעניינות ואף להביא לתוצאות בלתי שגרתיות.

כזו היא השאלה העומדת בכותרת מאמר זה; האם יתכן כי מקום מגורים, בו לא שהה הילד מעולם (טרם חטיפתו / העברתו אליו בידי אחד ההורים) יוגדר כ'מקום המגורים הרגיל' של אותו הילד ?

שאלה זו הועמדה למבחן ראשון בפסיקה הישראלית והוכרעה לאחרונה בבית המשפט לענייני משפחה באשדוד (תמ"ש 11251/07) ובבית המשפט המחוזי בבאר שבע (ע"מ 117/09), אשר אישר את פסק הדין. בענין שנדון במסגרת הנ"ל דובר בתינוק אשר נולד בארה"ב והובא לישראל ע"י אמו בהיותו כבן חודשיים בניגוד לדעתו של האב.

בית המשפט קבע כי מאחר והאם מעולם לא התכוונה לעזוב את ישראל ולהשתקע בארה"ב, הרי שהיא לא נטשה את מקום מגוריה הרגיל בישראל ועל ישראל מהווה 'מקום מגורים רגיל' גם עבור התינוק.

קביעה משפטית זו מצטרפת לקביעה קודמת של בית משפט לענייני משפחה ברמת גן (תמ"ש 41850/08) לפיה 'מקום המגורים הרגיל' של תינוק רך ויונק הנו מקום המגורים הרגיל של אמו, אולם המקרה שבנדון הנו קיצוני יותר היות ואין חולק כי הילד מעולם לא היה בישראל טרם שהובא לכאן בידי האם בניגוד לרצון האב.

תוצאת פסק הדין מחדדת את השאלה האם לילדים ובפרט לילדים בגיל רך יש בכלל 'מקום מגורים רגיל' עצמאי משלהם, או שהם "קשורים בטבורם" להוריהם או מי מהם. מסקנת בית המשפט מחזקת את הגישה לפיה לא ניתן להכריע סוגיות אלו בנוסחאות טכניות, אלא יש לבחון בקפידה רבה ובאופן משולב את מכלול העובדות וכוונות הצדדים, ע"מ לקבוע את מהותו של 'מקום המגורים הרגיל'.

כאמור, ניתוח שכזה עשוי להניב לעיתים תוצאות מפתיעות.